

Деякі аксіологічні аспекти мотивації студента до навчання

С.О.ШИЛОВА, канд. іст. наук

Донецький інститут міського господарства

Державної академії житлово-комунального господарства

Сучасна система освіти і виховання в Україні знаходиться в процесі переходу, почасти вже й перейшла, на нову парадигму виховання, в центрі якої стоїть особистість у всіх її взаємозв'язках і опосередкуваннях. Це антропологічний, педоцентричний підхід, і його основні складові – ідеї, моделі, цінності як матеріальні, так і духовні, спрямовані на піднесення індивідуальності, її самовиявлення та розвиток. За таких умов ціннісний підхід виступає як найбільш пріоритетна виховна проблема. Її значущість посилюється тим, що цінності вийшли на передній план і як соціальна проблема, що набула сьогодні гострого, інколи навіть трагічного звучання. Ми є не лише свідками, а й учасниками кризи моральності і правосвідомості, соціальної нестабільності, політичної дезорієнтації, деморалізації молоді, небажанням навчатися. Важливим чинником цієї кризи цінностей є крах тоталітарної системи, що формувала у всіх єдину систему цінностей та ціннісних орієнтацій. Виникла необхідність формування нових ціннісних орієнтацій, нових ціннісних ідеалів, ціннісного світогляду дитини, яка буде жити й працювати у ХХІ ст. в Україні – незалежній європейській державі, де цільові й ціннісні орієнтації сполучатимуть інновації, творчість, нові оригінальні ідеї з народними традиціями й культурою. Пошуки нових ціннісних орієнтацій, важкі самі по собі, ускладнені соціально-економічною кризою, але стають життєво важливими й необхідними для кожного засобом опори у життєвих колізіях.

Мета даного дослідження – проаналізувати аксіологічні аспекти формування мотивації студентів до навчання.

Сучасні цінності – актуальна ідеологічна, ідейна проблема, проблема формування світогляду, що виступає інтегративною основою діяльності як окремого індивіда, так і будь-якої малої чи великої соціальної групи, колективу, нації, зрештою, всього людства. Це також нова проблема, як і соціальна, що має проростати й викристалізовуватись наново, причому вибір світоглядних позицій, а отже, й цінностей, покладається на індивіда як суб'єкта життєдіяльності. Це, звичайно, проблема загальної значущості, бо процес державотворення в Україні ставить на передній план такі спільні для всіх ідеологічні цінності, як патріотизм і громадянськість та їх відображення у свідомості, світогляді, поведінці. Цей процес відбувається в одночасі з іншим, не менш потуж-

жним і також новим для нас – входженням до європейської спільноти, коли Україну розглядають як частину загальноєвропейського культурного простору з його багатоманітністю і розмаїттям культур, які об'єднуються на засадах демократизму та гуманізму, толерантності та відкритості, цивілізованості. Ці два процеси далеко не всіма розглядаються як рівнозначні, в деякого викликають заперечення й протиставлення один одному. Отже, значущою ціннісною проблемою виступає ставлення, оцінка цих процесів – державотворення й входження в європейський ціннісний простір.

Цінності посідають значне місце у житті молоді, стають чинником формування широких пізнавальних, учбово-пізнавальних мотивів самоосвітньої діяльності.

Великий інтерес у сучасних дослідників викликає процес формування цінностей у молоді (М.С.Афанасьєв [1], І.Д.Бех [2], Б.І.Додонов [3], І.С.Лебідь [4], А.Малихін [5], Н.І.Сінкевич [6], В.О. Сухомлинський [7], Н.М.Духаніна [8]).

Важливо відмітити, що сьогодні знання та інформаційно-комунікаційні технології є основою розвитку студентської молоді. Тож людство є активним споживачем інформації, що постійно збільшується. Величезна кількість телевізійних каналів, відео- та аудіо-продукції, газет, журналів, сайтів в Інтернеті - все це невід'ємна частина сучасного суспільства. Кожен день світ медіа створює навколо кожної людини особливу – медійну реальність, під впливом якої формуються: світогляд людини, її освіта, культура, життєві цінності. Отже, одним із основних завдань вищої школи є інформатизація навчально-виховного процесу, що охоплює створення та розвиток комп'ютерно-орієнтованого навчального середовища. В останні роки наголошується на ефективності застосування медіаосвітніх технологій у навчально-виховному процесі у вищих технічних навчальних закладах. Отже, ключові поняття нашого дослідження: медіаосвіта, інформаційно-комунікаційні технології, медіаосвітні технології [8, с.189-193].

З початком студентського віку відбувається зміна соціальної ситуації розвитку та внутрішньої позиції студента, результатом чого є прискорення процесів формування його особистості. Після закінчення середньої школи юнаки та дівчата мусять володіти якостями, що пов'язані з самообслуговуванням у школі та вдома, якостями орієнтації у соціальному, економічному та культурному житті суспільства і якостями, які становлять моральну основу особистості та її культуру.

Розвиток самосвідомості студентів знаходить своє вираження у змінюванні мотивації головних видів діяльності: навчання, спілкування та праці. Попередні "дитячі" мотиви загублюють свою згубну силу і

на місці тих виникають та закріплюються нові "дорослі" мотиви, які підводять дитину до переосмислення змісту, цілей та завдань діяльності.

У поведінці студентів є дві функціонально взаємопов'язані сторони: збуджуюча та регуляційна. Збудження забезпечує активізацію та напрямок поведінки і пов'язане з поняттями мотиву та мотивації. Ці поняття включають у себе уявлення про потреби, інтереси, цілі, наміри, прагнення, які є у молоді, уявлення щодо зовнішніх факторів, які заставляють її вести себе окремим чином, про керівництво діяльністю в процесі її здійснення.

Таким чином, найважливішою педагогічною проблемою в сучасних умовах стає проблема найефективнішого використання потенціалу національних цінностей. Мета освіти полягає у навчанні студентів правильного пізнання людського життя і в творенні загальнолюдської цінності. Слід зауважити, що формування цінностей у вигляді системних надбань індивіда є результатом сукупного досвіду всієї його життєдіяльності. Воно не обмежується і не закінчується терміном перебування у ВНЗ, але значною мірою залежить від вузівського виховання і триває потім усе життя.

Отже, навчання у вузі базується на формуванні ціннісного ставлення студентів до навчання, де виховний процес розглядають в аксіологічній площині, як творення цінностей.

- 1.Афанасьев М.С. Социальные ценности и ценностная ориентация личности. – М.: Политиздательство, 1990. – 211 с.
- 2.Бех І.Д. Духовні цінності в розвитку особистості // Педагогіка і психологія. – 1997. – №1. – С.124-129.
- 3.Додонов Б.И. Эмоция – как ценность. – М.: Политизд., 1978. – 272 с.
- 4.Лебідь І.С. Національні цінності у виховному процесі загальноосвітньої школи // Рідна школа. – 2001. – №11. – С.15-16.
- 5.Малахів В.А. Цінність як категорія культури // Філософська думка. – 1982. – 162 с.
- 6.Сінкевич Н.І. Особливості формування ціннісних орієнтацій у дівчат-підлітків // Рідна школа. – 2000. – №11. – С.22-23.
- 7.Сухомлинський В.О. Людина – найвища цінність // Вибр. твори: В 5-ти т. – Т.3. – К.: Радянська школа, 1977. – С.7-283.
- 8.Духаніна Н.М. Медіатехнології як мотивація студентів до навчання // Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору: Вища освіта України. Дод. 3. Т. V. (12). 2008. С.189-193.

